

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/60/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121206370
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8121206370.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Milana Majerníka a JUDr. Anny Kovalovej v právnej veci žalobkyní: 1) MUDr. H. G., nar. XX.XX.XXXX a 2) V. G., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcich v A., na ul. M. č. X, právne zastúpených Advokátska kancelária Tkáč & Partners, s.r.o., so sídlom v Košiciach, na ul. Hrnčiarskej č. 29, IČO: 53 929 691, proti žalovaným: 1) M. N., nar. XX.XX.XXXX a 2) O. N., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcim v A., na ul. M. č. X, právne zastúpeným JUDr. Milošom Hnatom, advokátom so sídlom v Prešove, na ul. Tkáčskej č. 2, o uloženie povinnosti zdržať sa užívania a prevádzkovania pece na tuhé palivá, o odvolaní žalobkyní proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 22.08.2022 č.k. 20C 65/2021-96, takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Žalovaným sa priznáva voči žalobkyniam náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a žalobcom uložil povinnosť nahradiť žalovaným trovy konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodnutie odôvodnil tým, že každý vlastník má podľa § 123 Občianskeho zákonníka právo predmet svojho vlastníctva držať, užívať, požívať jeho plody a úžitky a nakladať s ním. Výkon vlastníckeho práva však nesmie prekročiť zákonom stanovené medze. Musí byť vzájomne medzi vlastníckymi susedných nehnuteľností do určitej miery tolerovaný. Tolerancia však nesmie byť zneužívaná v prospech jedného vlastníka na úkor jeho ostatných susedov. Vždy by malo ísť o určitú vzájomnú rovnováhu medzi výkonom vlastníckeho práva a to tým spôsobom, že vlastníci susediacich nehnuteľností navzájom voči sebe niečo strpia, zdržia sa nejakého konania alebo niečo vykonajú a to tak, aby predišli vzniku rozporom. Tzv. reciprocita medzi vlastníckymi nesmie presiahnuť určitú hranicu, kedy jeden z vlastníkov by bol v zjavnej nevýhode oproti tomu druhému. Mohlo by tak dochádzať k zneužívaniu vlastníckeho práva na ujmu práv iných vlastníkov, prípadne iných osôb.

3. Vlastník môže pri užívaní svojej nehnuteľnosti presiahnuť určitú mieru svojho správania a tým zasiahnuť do pokojného užívania susednej nehnuteľnosti. Vtedy dochádza z jeho strany k tzv. imisiám t.j. zásahu do vlastníckeho práva iného vlastníka. Tento zásah je neoprávnený iba za predpokladu, že zákon ho výslovne zakazuje alebo sa neopiera o povolenie, ktoré vyplýva zo zmluvy, úradného rozhodnutia a zo zákona. K neoprávnenému zásahu môže dôjsť aj prekročením oprávnenia vyplývajúceho z určitého povolenia (napr. vecné bremeno). Neoprávnenosť zásahu je vyjadrená generálnou klauzulou - vlastník veci sa musí zdržať obťažovania iného nad mieru primeranú pomerom alebo ak by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Tieto pojmy je potrebné vykladať objektívne.

4. Primeranosť zásahu do vlastníckeho práva, práve tak ako vážne ohrozenie výkonu práva podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka, musí byť hodnotená so zreteľom na všetky okolnosti prípadu z objektívnych hľadísk. Objektívne hľadisko je potrebné vždy skúmať porovnaním k podobným pomeroch v danej oblasti. Pri posudzovaní, či sú dané podmienky pre poskytnutie ochrany podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka, treba pojem „nadmieru primeranú pomerom“ vykladať tak, že určuje hranicu medzi dovoleným správaním a nedovoleným správaním, a to nielen vo vzťahu ku konkrétnym pomeroch v danom mieste a čase, ale aj vo vzťahu k objektívne žiaducim pomeroch (rozsudok NS SR z 30.11.1993 sp. zn. 5Cdo 117/1993). Miera primeraná pomerom sa bude rozdielne posudzovať na dedinách, v mestách, prípadne samotách a pod. Rozdielnosť treba posudzovať z hľadiska intenzity zásahu.

5. Neoprávnený zásah jedného z vlastníkov susediacich nehnuteľností do práv vlastníka inej nehnuteľnosti musí spĺňať jednu z dvoch skutkových podstát vyjadrených v § 127 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka. Ochrana sa poskytuje len proti takým zásahom, ktoré ho nad mieru primeranú pomerom obťažujú alebo vážne ohrozujú výkon jeho práv. Pokiaľ sa zistí, že ide o neopodstatnené zásahy, t. j. bežné správanie, ktoré sú susedia povinní navzájom strpieť, lebo je spojené s obvyklým užívaním nehnuteľností, prípadne aj hnutelných vecí, súdy správne žaloby zamietajú.

6. Dokazovanie je jeden zo základných inštitútov civilného procesu. Aby súd vedel spor riadne prejednať a rozhodnúť, musí mať zabezpečený dostatok skutkových poznatkov významných pre rozhodnutie vo veci samej. Žalobca má v prvom rade povinnosť tvrdenia. Na podporu svojho tvrdenia v zmysle ustanovenia § 132 C.s.p. je žalobca povinný označiť dôkazy, ktoré podľa jeho názoru môžu prispieť k objasneniu vecí a zároveň je povinný ich k žalobe pripojiť, ak to ich povaha pripúšťa. Zákonodarca do ustanovenia § 185 C.s.p. zaviedol princíp formálnej pravdy, čo predstavuje jednu z najzásadnejších zmien civilného procesu. Formálnou pravdou sa rozumie, že súd pri rozhodovaní vychádza výlučne z dôkazov, ktoré mu navrhli strany sporu. Súd sa tak nemusí dostať k úplnému zisteniu pravdy, vzhľadom na to, že si o spore môže urobiť svoj obraz iba v rozsahu, v akom mu ho vykreslia strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. Dôraz sa kladie na procesnú diligenciu strán sporu, čoho dôsledkom je obmedzenie dôkaznej iniciatívy súdu a jej presun takmer bezvýhradne na strany sporu.

7. Vykonaným dokazovaním hodnotiac dôkazy jednotlivo i vo vzájomnej súvislosti súd dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná. Podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravujúceho súbor práv označovaných ako susedské vzťahy, sa vlastník veci musí zdržať len takého konania (nekonania), ktorým by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo ktorým by vážne ohrozoval výkon jeho práv. Tieto predpoklady je potrebné vykladať vždy objektívne, subjektívne hľadisko nie je rozhodujúce. Žalobkyne sa podanou žalobou domáhali, aby súd uložil žalovaným povinnosť zdržať sa užívania a prevádzkovania pece na tuhé palivá nachádzajúce sa v priestoroch rodinného domu žalovaných. Ako uviedol aj odvolací súd, vzhľadom na žalobný petit vo veci samej, bude potrebné skúmať, či imisie spôsobené zásahom, prekračujú mieru primeranú pomerom. Dôkazné bremeno zaťažovalo žalobkyne. Tie však v konaní nepredložili žiaden dôkaz, ktorý by preukazoval, že užívaním a prevádzkou pece na tuhé palivá dochádza k ich obťažovaniu nad mieru primeranú pomerom. Uvedené nepreukazujú ani fotografie na č.l. 7 - 8 spisu, keďže z týchto fotografií nepochybne vyplýva, že z komína vychádza biely dym a nie čierny ako tvrdili žalobkyne v žalobe. Naopak, uvedené vyvracia zápis z miestneho šetrenia Slovenskej inšpekcie životného prostredia zo dňa 26.10.2020, podľa ktorého v čase ohliadky bolo zariadenie v prevádzke a nebol z komínového telesa pozorovaný žiaden tmavý dym. Nejedná sa o zariadenie, ktoré je zdrojom znečisťovania ovzdušia a preto nebolo možné zo strany Inšpekcie životného prostredia Košice vykonať kontrolu v zmysle zákona o ovzduší a jeho vykonávacích predpisov. Taktiež tvrdenie o zastaranej a neekologickej peci z roku 1975 zostalo iba v štádiu tvrdenia, bez akéhokoľvek preukázania. Navyše je potrebné dodať, že u žalovaných bolo okolo 200 výjazdov policajtov, hasičov, inšpekcie životného prostredia a nikdy nič nenašli. Uvedené tvrdenie žalovaného v 1. rade žalobkyne na pojednávaní nepopreli.

8. Žalobkyne v konaní preukazovali svoj zlý zdravotný stav, čo spochybnené nebolo, avšak samotný nepriaznivý zdravotný stav žalobkyní nepostačuje na to, aby žalobe bolo možné vyhovieť. Žalobkyne mali v konaní preukázať, že rušenie dymom prekračuje mieru primeranú miestnym pomerom, čo sa nestalo, keďže nenavrhli žiadne dôkazné prostriedky na zistenie a preukázanie primeranosti obťažovania. Súd prvej inštancie preto žalobu zamietol.

9. Zároveň zamietol návrh na vypočutie svedkyne V. Z. z dôvodu hospodárnosti, keďže táto sa mala vyjadrovať k zdravotnému stavu žalobkyní, pričom ako už bolo vyššie uvedené, zlý zdravotný stav žalobkyní bol v konaní preukázaný, pričom tento sám o sebe nepostačuje na vyhovie takejto žalobe.

10. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p.

11. Proti tomuto rozsudku podali v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobkyne. Navrhli rozsudok zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Ako dôvod uviedli, že prvoinštančný súd na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a následne vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyne vo vyjadrení zo dňa 18.11.2021 predložili súdu ako prílohu k vyjadreniu, videozáznam zo dňa 18.10.2021. Na predmetnom videozázname je zachytené zadymenie pozemkov tak žalobkyní, ako aj žalovaných, a to v dôsledku prevádzkovania pece na tuhé palivá. Okrem iného bol v čase o 12.20 hodine privolaný hasičský záchranný zbor. Okamžite po tejto skutočnosti došlo k zhoršeniu zdravotného stavu žalobkyne, čo preukazujú správy ošetrojúceho lekára a preto je neadekvátne tvrdenie súdu o tom, že neexistuje kauzálny nexus, t.j. príčinná súvislosť medzi zdravotným stavom žalobkyne a znečistením ovzdušia spôsobený prevádzkovaním zastaranej a neekologickej pece na tuhé palivá. Súd svoje argumenty opiera o jediný hrubo zavádzajúci a nepravdivý dôkaz, a to zápis z miestneho šetrenia Slovenskej inšpekcie životného prostredia zo dňa 26.10.2020.

12. V súvislosti so zdravotným stavom žalobkyne predložili súdu potvrdenie Sociálnej poisťovne, komplexný posudok a lekárske správy MUDr. Z.. Posudkový lekár určil mieru funkčnej poruchy žalobkyne v 1. rade, komplexným posudkom zo dňa 06.10.2015 na 75 %, čo je najvyššia možná miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť. Žalobkyňa v 2. rade má určenú mieru funkčnej poruchy na 60 %, a to na základe komplexného posudku Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny zo dňa 27.11.2018. Rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny A. zo dňa 12.09.2022 bol žalobkyni v 2. rade priznaný peňažný príspevok na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s hygienou alebo s opotrebením šatstva, bielizne, obuvi a bytového zariadenia. Bol priznaný najmä preto, že po mozgovej porážke je žalobkyňa pripútaná na lôžko a potrebuje 24 hodinovú opateru.

13. V ustanovení § 127 ods. 1 vety prvej Občianskeho zákonníka je zakotvená generálna klauzula, na základe ktorej vlastníci vecí sa musí zdržať všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozil výkon jeho práv. v tomto ustanovení sú upravené dva druhy zásahov do vlastníckeho práva. Posúdenie prípustnosti imisíí vychádza z tzv. generálnej klauzuly obsiahnutej v § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Tu sú upravené dve skutkové podstaty a to obťažovanie iného a vážne ohrozenie výkonu jeho práv. Obťažovanie je právne významné len v prípade, že je nad mieru primeranú pomerom, zatiaľ čo pokiaľ by v dôsledku imisie došlo k vážnemu ohrozeniu výkonu práva (napr. podmáčanie domu vypúšťaním vôd susedom), je otázka miery primeranej pomerom bez významu.

14. Pri obťažovaní inej osoby nad mieru primeranú pomerom je povinnosťou súdu skúmať konkrétne imisie, t.j. prenikanie účinkov činnosti konanej na jednej nehnuteľnosti na nehnuteľnosť druhú. V odôvodnení rozhodnutia pritom určí, akú mieru obťažovania považuje za primeranú pomerom a aká je táto miera v konkrétnom prípade. Predmetné rozhodnutie neobsahuje úvahy, aby sa vôbec súd predmetnými náležitosťami zaoberal.

15. V prípade zásahu, ktorý vážne ohrozuje výkon práv inej osoby, postačuje, že predmetné konanie vlastníka zneprijemňuje alebo obťažuje výkon práva iného.

16. Okrem všeobecnej úpravy vyjadrenej v Občianskom zákonníku existuje špeciálna úprava v zákone č. 137/2010 Z.z. o ovzduší, ktorý v § 1 ods. 1 písm. d) uvádza, že tento zákon upravuje vymedzenie a určenie cieľov pre kvalitu ovzdušia určených na zabránenie, prevenciu alebo zníženie škodlivých vplyvov na zdravie ľudí a životné prostredie ako celok.

17. Obťažovanie spôsobené dymom z pece na tuhé palivá, predstavuje malý zdroj znečistenia ovzdušia. V ust. § 16 ods. 1 písm. d) ustanovuje zákon o vzduší povinnosť prevádzkovateľov malých zdrojov okrem iného neprekročiť ustanovenú tmavosť dymu. Žalovaní si nespĺnili svoju zákonom stanovenú povinnosť, v dôsledku čoho došlo k okamžitému znečisteniu ovzdušia a škodlivému vplyvu na podlomené zdravie žalobkyní. K takémuto porušovaniu povinností a šikanóznemu správaniu žalovaných dochádzalo opakovane po dobu niekoľkých rokov.

18. Medzi citlivé skupiny obyvateľstva sa zaraďujú deti, tehotné ženy, chronicky chorí a seniori. U seniorov sa vekom prirodzene zhoršuje zdravotný stav, je vysoká pravdepodobnosť výskytu ochorení dýchacej a srdcovo-cievnej sústavy. Ak patríte medzi citlivé skupiny obyvateľstva, je u Vás väčšia pravdepodobnosť výskytu zdravotných príznakov spôsobených zhoršenou kvalitou ovzdušia. Vzhľadom na uvedené žalobkyne patria do citlivej skupiny osôb, ktorý prináleží status citlivá skupina obyvateľstva. V danom prípade majú právo na zdravé ovzdušie a súd nemôže neprihliadať na zhoršujúci a ťažký zdravotný stav žalobkyň, ktorý bol v konaní riadne preukázaný na základe lekárskeho správ, a to v rozsahu chronických chorôb dýchacej sústavy ako je astma, zápal priedušiek, obštrukčná choroba pľúc a srdcovo-cievne ochorenia, alergie, poruchy imunitného systému a mnohé iné ochorenia.

19. V neposlednom rade bolo opomenuté zaoberať sa ustanovením § 417 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ak ide o vážne ohrozenie, ohrozený má právo sa domáhať, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hrozacej škody. Ochrana poskytovaná týmto ustanovením pôsobí preventívne proti vzniku akejkoľvek vážnej škody, ktorá hrozí, t.j. nielen proti vzniku škody na hmotnej veci, ale aj na zdraví a živote. Žalobkyne sa práve prostredníctvom tohto ustanovenia domáhali, aby sa žalovaní zdržali konania, ktoré by malo za následok vypúšťanie dymu zo spaľovania tuhých palív do ovzdušia z pozemkov a stavieb. Súd v odôvodnení svojho rozhodnutia opomenul toto paragrafové ustanovenie a vôbec sa k nemu nevyjadril, čo je potrebné považovať za závažný nedostatok rozhodnutia.

20. Súd je objektívne schopný vec spravodlivo posúdiť a rozhodnúť, len ak má k dispozícii všetky potrebné dôkazy a skutočnosti. Každé rozhodnutie je založené na dvoch pilieroch, a to na zistení a vyhodnotení skutkového stavu a na aplikácii práva na daný skutkový stav. Súd nedostatočne a nedôveryhodne vyargumentoval zamietnutie výpovede svedkyne navrhnuté žalobkyňami, nakoľko ide o osobu s medicínskym vzdelaním, ktorá by svojou odbornou a vecnou výpoveďou prispela k objasneniu skutkového stavu. V neposlednom rade ide o právny a logicky nezmysel, aby súd na jednej strane uviedol, že nemá preukázaný kauzálny nexus spočívajúci v nedostatočnom preukázaní samotného kauzálneho nexusu, a to vplyvu imunotoxického a karcinogénneho dymu na zdravie žalobcu a zároveň odmietne vypočuť svedka so zdravotným vzdelaním, ktorý by mohol prispieť k objasneniu práve vplyvu na zdravie a samotného kauzálneho nexusu. Súd týmto konaním znemožnil žalobkyňiam uniesť dôkazné bremeno, ak navrhnutú svedkyňu nevypočul.

21. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 C.s.p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že odvolanie žalobkyň nie je opodstatnené.

22. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

23. Pokiaľ ide o námietky žalobkyň, o porušení ich práv na spravodlivý súdny proces, s týmito nie je možné sa stotožniť.

24. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom odmietnutia spravodlivosti.

25. Na rokovaní Občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, ktoré sa uskutočnilo 03. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O.s.p. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie

rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f) O.s.p.“.

26. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, je potrebné považovať za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napr. vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém, prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok justičný omyl.

27. Je nevyhnutné poznamenať, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

28. Odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančného súdu obsahuje náležité vysvetlenie dôvodov, na ktorých prvoinštančný súd založil svoje rozhodnutie a jeho postup bol v súlade s ust. § 220 ods. 2 C.s.p.

29. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, prebral a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov. Pod procesným postupom sa rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mариaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

30. V prejednávanej veci sa žalobkyne podanou žalobou domáhali uloženia povinnosti žalovaným zdržať sa užívania a prevádzkovania pece na tuhé palivá nachádzajúcej sa v priestoroch rodinného domu, ako aj uloženia povinnosti zdržať sa akéhokoľvek konania majúceho za následok vypúšťanie dymu zo spaľovania tuhých palív do ovzdušia. Ide teda o nárok vyplývajúci z ust. § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ukladajúci vlastníkovi veci povinnosť zdržať sa všetkého, čím by nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného alebo čím by vážne ohrozoval výkon jeho práv.

31. Ustanovenie § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravuje dva okruhy prípadov, kedy je možné vlastníka veci obmedziť vo výkone jeho práv. V prvom prípade ide o obmedzenie výkonu vlastníckych práv vlastníka veci, ktorým sa má zamedziť, aby obťažoval iného vlastníka nad mieru primeranú pomerom. V druhom ide o také obmedzenie, ktorým sa má zabrániť vlastníkovi veci, aby vážne ohrozoval výkon vlastníckych práv suseda pri výkone vlastníckych práv. Z kontextu právnej úpravy je zrejmé, že ide najmä o úpravu vzťahov medzi vlastníkmi susediacich nehnuteľností - o základné ustanovenie tzv. susedského práva v občianskom práve. Obťažovanie v susedských vzťahoch nebráni výkonu práv vlastníka, prejavuje sa však rušivo - znepríjemňuje užívateľovi susednej nehnuteľnosti jej užívanie (obťažuje suseda), pričom účinky obťažovania sa nazývajú imisie.

32. Pojmy „miera primeraná pomerom“ alebo „vážne ohrozenie výkonu práv“ vyjadrujú hornú hranicu negatívnych dôsledkov správania sa vlastníka. Ak negatívne dôsledky tohto správania sa prekročia určitú hranicu, dotknutý sa môže úspešne domáhať ochrany svojich práv podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Pri súdnej ochrane týchto práv musí súd vždy dôsledne zistiť konkrétnu situáciu a objektívne posúdiť, či uvedená hranica bola prekročená, lebo ochranu nemožno priznať pred zásahmi,

ktoré neprekračujú dovolenú mieru a sú dôsledkom bežného správania sa, ktoré sú susedia povinní navzájom trpieť, lebo je spojené s obvyklým užívaním nehnuteľnosti. Zákon bližšie nevymedzuje obsah slov „nad mieru primeranú pomerom“, určuje však hranicu správania sa medzi dovoleným správaním (od optimálneho stavu po stav ešte prípustný) a nedovoleným správaním sa (nad prípustnú mieru) a to vo vzťahu ku konkrétnym pomerom v danom mieste a čase, ale aj vo vzťahu k objektívne žiadúcim pomerom, ktoré v tom-ktorom prípade by mali pretrvávajúť. Inak nebolo by možné domáhať sa úspešne ochrany podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka v prípade, že aj správanie sa všetkých ostatných fyzických alebo právnických osôb na danom mieste je z hľadiska tohto ustanovenia závadné. Z toho vyplýva, že súd rozhodujúci o návrhu na ochranu podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nemôže obmedziť len na konštatovanie, že namietaný zásah je v súlade s prevládajúcim správaním sa ostatných subjektov, ale musí vždy zohľadniť mieru primeranú pomerom, ktoré by mali byť. Naproti tomu „vážne ohrozenie výkonu práv“ predstavuje konanie suseda na jeho pozemku, ktorého dôsledkom nemusia byť imisie, ale ohrozenie práv (obvykle vlastníckych) vlastníka susediacej nehnuteľnosti, a to v takej miere, že v budúcnosti môže susedovi vzniknúť nezanedbateľná ujma (napr. zánik veci alebo jej významné poškodenie) alebo bude môcť vykonávať ohrozené právo len v podstatne obmedzenom rozsahu oproti oprávneniam, ktoré mu zákon ako vlastníkovi dáva. Pri vážnom ohrození teda nejde len o znepríjemnenie výkonu práva alebo sťaženie jeho výkonu, ale o hroziaci vážny zásah do samotnej podstaty ohrozeného práva. Vážne ohrozenie výkonu práva spravidla znamená i ohrozenie vlastníka vznikom majetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch - škody. Vážnym ohrozením výkonu práv podľa § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa teda rozumie konanie vlastníka, ktoré zatiaľ nemá negatívny dopad na výkon práv iného, je však daná značná pravdepodobnosť, že v budúcnosti bude v dôsledku tohto konania výkon práva suseda vážne obmedzený alebo znemožnený, pričom nie je isté, či bude možné vážne škodlivé následky odstrániť v dobe, kedy nastanú. V takomto prípade nemožno žiadať, aby ohrozený vyčkal do doby, kedy jeho právo bude vážne narušené, až potom sa domáhal súdnej ochrany. Samotný zákonodarca v druhej vete ust. § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka vedľa príkladne uvedených prípadov obťažovania (imisie) uvádza tiež ako príklad vážneho ohrozenia suseda, úpravy pozemku alebo úpravy stavby bez ich dostatočného upevnenia. Je tak zrejmé, že vlastník nehnuteľnej veci je chránený i proti činnosti suseda na jeho pozemku, ktorou by vážne ohrozil výkon jeho práv, resp. tomuto susedovi uvedené ustanovenie ukladá, aby sa zdržal takej činnosti, ktorou by susediaca nehnuteľnosť bola vystavená vážnemu ohrozeniu.

33. Zo znenia § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka ukladajúceho vlastníkovi zdržať sa konaní príkladne uvedených v tomto ustanovení a z toho, že vlastník niekedy obťažuje iného alebo ohrozuje výkon práv iného tým, čo inak tvorí obsah jeho vlastníckeho práva, vyplýva, že podľa tohto ustanovenia sa možno návrhom na začatie konania domáhať len uloženia povinnosti zdržať sa presne definovaného rušenia. Ochrana podľa tohto ustanovenia nesmeruje k tomu, aby boli rušiteľovi uložené konkrétne opatrenia, z ktorého dôvodu mu v súdnom konaní nemôže byť uložená povinnosť konať niečo pozitívne. Ak teda došlo k neoprávnenému zásahu tzv. imisiami, je prostriedkom ochrany uloženie povinnosti zdržať sa vymedzeného rušenia s tým, že je na samotnom povinnom (rušiteľovi) urobiť také konkrétne opatrenia, aby splnil súdom mu uloženú povinnosť a zamedzil obťažovaniu alebo ohrozovaniu výkonu práv susedného vlastníka. V tomto prípade už nejde o preventívnu, ale o represívnu ochranu, a to proti už jestvujúcemu (nie teda iba hroziacemu) rušeniu. To, či povinný zvolil postačujúce opatrenia, bude súd skúmať až v prípadnom exekučnom konaní. V prípade vážneho ohrozenia, keď hrozí vznik škody, možno žiadať, aby bola rušiteľovi uložená i povinnosť niečo konať, takáto žaloba však nemá oporu v § 127 Občianskeho zákonníka, ale v § 417 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Je však prípustné, aby v jednom návrhu sa kumulovala ako žiadosť o zdržanie sa konkrétneho zásahu, tak i o vykonanie vhodných opatrení na odvrátenie škody.

34. Podanou žalobou sa žalobkyne domáhali iba uloženia povinnosti žalovaným zdržať sa určitej činnosti bez toho, aby od žalovaných požadovali niečo konať a vykonať vhodné opatrenia na odvrátenie škody. Za takejto situácie ani nebolo potrebné zaoberať sa ust. § 417 ods. 2 Občianskeho zákonníka umožňujúcemu ohrozenému subjektu pri vážnom ohrození domáhať sa, aby súd uložil vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hroziacej škody. Uloženia takejto povinnosti sa žalobkyne nedomáhali, a preto o nej nebolo možné ani rozhodovať.

35. Za správny je potrebné považovať záver o nehospodárnosti vypočítania svedkyne V. Z. k zdravotnému stavu žalobkýň. Nepriaznivý zdravotný stav žalobkýň priamo vyplýva zo zdravotnej dokumentácie predloženej žalobkyňami do spisu, v ktorej sa nachádzajú aj lekárske správy V. Z.. V prejednávanej veci

nebol sporný zdravotný stav žalobkýň, ktorý bol vyhodnotený ako nepriaznivý a ani to, že v prípade žalobkyne v 1. rade, tejto bol odporúčaný nulový kontakt so splodinami z karcinogénnych zdrojov. Sporným bolo to, či tento nepriaznivý zdravotný stav žalobkýň je v príčinnej súvislosti s užívaním a prevádzkovaním pece na tuhé palivá zo strany žalovaných. V tomto smere žalobkyne svoje tvrdenia ničím právne významným nepreukázali.

36. Z predloženej fotodokumentácie zo strany žalobkýň nevyplýva, aby z komína rodinného domu žalovaných pri spaľovaní tuhého paliva vychádzal dym tmavý, ale naopak, z tohto komína vychádza dym svetlý.

37. Podľa zápisu z miestneho šetrenia zo dňa 26.10.2020 (č.l. 58 a 59 spisu) vykonaného Inšpektorátom životného prostredia Košice, odborom inšpekcie ochrany ovzdušia vyplýva, že v rodinnom dome žalovaných sa nachádza kotol na ZPN na vykurovanie s celkovým príkonom 3,3 kW a v pivnici bol osadený sporák na tuhé palivo, ktorý v čase ohliadky bol v prevádzke a v bezprostrednej blízkosti sporáka bolo uložené suché, nekontaminované drevo na kúrenie. V čase miestneho šetrenia zamestnankyne Inšpektorátu životného prostredia nepozorovali žiaden tmavý alebo štipľavý dym. Keďže sa nejednalo o zariadenie, ktoré je zdrojom znečisťovania ovzdušia, nebolo možné zo strany Inšpektorátu životného prostredia Košice vykonať kontrolu v zmysle zákona o ovzduší a jeho vykonávacích predpisov.

38. Pokiaľ ide o videozáznam zo dňa 18.10.2021, na ktorý poukazujú žalobkyne, tento videozáznam v trvaní 10 sekúnd bez ďalšieho nepreukazuje intenzitu zadymenia nad mieru primeranú pomerom. Uvedeným videom je skôr naopak podporený záver Slovenskej inšpekcie životného prostredia, že zvýšenú tmavosť dymu mohlo spôsobiť rozkurovanie sporáka za studeného stavu do prevádzkového stavu. Okrem toho, z videa je zreteľný dym svetlý. Uvedené priamo vyplýva z odôvodnenia uznesenia Okresného súdu v Prešove zo dňa 07.12.2021 č.k. 20Co 45/2021 - 82, ktorým bolo potvrdené uznesenie Okresného súdu Prešov zo dňa 02.09.2021 č.k. 20C 65/2021-51 o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia.

39. Za nesprávny je potrebné považovať názor žalobkýň, podľa ktorého nevykonaním vyluču svedkyne V. Z., bol naplnený odvolací dôvod vyplývajúci z ust. § 365 ods. 1 písm. e) C.s.p. Akceptovanie akéhokoľvek návrhu strany na vykonanie dôkazov by v konečnom dôsledku znamenalo popretie zmyslu ust. § 185 C.s.p., ktorý je vyjadrením prejednávacej zásady ovládajúcej dokazovanie v Civilnom sporovom konaní, nakoľko Civilný sporový poriadok zvyšuje procesnú zodpovednosť strán v dokazovaní a obmedzuje aktivitu súdu pri navrhovaní a teda aj vykonávaní dôkazov. Z článku 8 Základných princípov Civilného sporového poriadku vyplýva, že je to sporová strana, ktorá je povinná označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie o veci a podprieť svoje tvrdenie dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu. Princíp hospodárnosti pri postupe súdu v konaní je zdôraznený aj v článku 17 Základných princípov Civilného sporového poriadku. Preto v civilnom sporovom konaní je nevyhnutné a opodstatnené, ak súd vyžaduje, aby sporová strana podaný dôkazný návrh zdôvodnila tak, aby bolo možné vopred pred rozhodnutím podľa ust. § 185 ods. 1 C.s.p. a nariadením navrhovaného dokazovania posúdiť, na podporu ktorých jej tvrdení má dôkaz slúžiť, či sa týka skutočnosti, ktorá relevantne súvisí s predmetným konaním, či dôkaz je alebo nie je spôsobilý overiť alebo vyvrátiť tvrdenú skutočnosť, či je alebo nie je vzhľadom na nepochybné výsledky dokazovania vykonaného inými dôkazmi nadbytočný a tiež, či je reálne dôkaz súdom vykonať (napr. či nie je spojený s neprimeranými časovými alebo inými prekážkami) a teda či jeho vykonanie bude v súlade s princípom hospodárnosti konania.

40. Ako to vyplýva zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 22.08.2022, právny zástupca žalobkýň svedkyňu V. Z. navrhol vypočúť k zdravotnému stavu žalobkýň. Zdravotný stav žalobkýň, ako to už bolo skôr uvedené, priamo vyplýval z predloženej lekárskej dokumentácie obsiahnutej v spise. Za takejto situácie vypočútie navrhovanej svedkyne k zdravotnému stavu žalobkýň, ktorý vyplýval priamo z predloženej zdravotnej dokumentácie, nebolo potrebné.

41. Dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy a v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon. Žiaden dôkaz nemá predpísanú dôkaznú zákonnú silu (článok 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku). Rozhodnutie, ktoré z dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 C.s.p.) a nie strán sporu.

42. Okrem základných princípov je hodnotenie dôkazov upravené v ust. § 191 C.s.p. Vychádzajúc z tohto ustanovenia, dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo. Vierohodnosť každého vykonaného dôkazu môže byť spochybnená, ak zákon neustanovuje inak.

43. Hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa tu zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

44. Cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na strane sporu bez ohľadu na jej procesné postavenie. Nesplnenie dôkaznej povinnosti prináša so sebou také rozhodnutie súdu, ktoré vychádza zo skutkového základu zisteného z dôkazov navrhnutých stranou sporu v opačnom procesnom postavení, než je strana sporu, ktorá nespĺnila alebo nedostatočne splnila svoju dôkaznú povinnosť. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamena automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť strany sporu za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie strany sporu. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tej strane, na ktorej predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t.j. zodpovednosť za preukázanie skutočnosti významných z hľadiska hmotného práva.

45. Keďže odvolacie námietky žalobkýň boli vyhodnotené ako nedôvodné, odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 C.s.p. rozsudok ako vecne správny potvrdil.

46. Zároveň v odvolacom konaní úspešným žalovaným bola priznaná i náhrada trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % podľa ust. § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, ods. 2 C.s.p. s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie.

47. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).